11 декември 2021

БЪДЕЩЕТО НА ЕВРОПА – „ВЪЗСТАНОВЯВАНЕ, СИЛА, ПРИНАДЛЕЖНОСТ" – ПОГЛЕД ОТ ФРАНЦИЯ

THE FUTURE OF EUROPE - "RECOVERY, POWER, BELONGING" -A VIEW FROM FRANCE

проф. д-р ИНГРИД ШИКОВА,
Катедра „Европеистика",
Софийски университет „Св. Климент Охридски"

Abstract

The paper discusses the main political priorities of the French Presidency of the Council of the EU, presented by President Macron on December 9, 2021, as well as the cooperation between France and Germany for the establishment of the future of the European Union.

Председателство на Съвета на Европейския съюз[1] се сменя на ротационен принцип между държавите членки на Европейския съюз /ЕС/ на всеки 6 месеца. Държавата, която поема ротационното председателство се стреми да постави свой отпечатък и да повиши своята роля в интеграционния живот главно чрез приоритетите, които определя. Постигането на консенсус по важни въпроси и законодателни предложения е една от най-важните задачи на ротационния председател.

На **1 януари 2022 год. ротационното председателство на Съвета на Европейския съюз се поема от Франция**. Очакванията към френското председателство винаги са големи. Това поредно председателство е натоварено с нови предизвикателства, а именно:

- възстановяване на икономиката след пандемията от COVID-19,
- приключване на Конференцията за бъдещето на Европа и определяне на пътя, по който тя ще върви напред,
- решаване на наболели социални проблеми,
- преодоляване на противоречия и стабилизиране на Европейския съюз в международен план.

По думите на президента Еманюел Макрон, френското председателство ще се проведе в условията на „здравната и климатична криза", на „нарастващите глобални неравенства" и в „нарастващото напрежение" по източната граница на ЕС. Не трябва да се пропуска и фактът, че на 10 и 24 април 2022 год. във Франция ще се проведат президентски избори, което неминуемо ще сложи отпечатък върху начина на провеждане на председателството.

Основните политически приоритети на френското председателство бяха представени от президента Макрон на 9 декември 2021 год.

[1] Съветът на Европейския съюз е орган за управление на Европейския съюз. Той няма постоянен състав, състои се от ресорните министри на всяка една от държавите членки. Преди е наричан Съвет на министрите, сега просто **Съвет**. Водеща институция е при вземането на решения. Заедно с Европейския парламент осъществява законодателната власт на ЕС.

Мотото на председателството е "**Relance, puissance, appartenance**" - „Възстановяване, сила, принадлежност".

Какво всъщност се крие зад него?

- **Възстановяване чрез нов европейски модел**

Франция винаги е била амбициозна в своите виждания за интеграцията на Европа. И в това Председателство амбицията е да бъде създаден **„нов европейски модел за растеж и инвестиции"**, който да бъде обсъден на Европейския съвет на 10 и 11 март 2022 год.

Дали този френската визия за този „нов европейски модел" съвпада с представата на новото германско правителство за „европейска федерална държава" предстои да разберем. На този етап френският президент набляга по-скоро на елементи, които са важни за вътрешната политика и за предизборната кампания, а именно **създаването на „правилните работни места" и борбата с масовата безработица**. Стремежът е директивите на ЕС за минималната работна заплата и за прозрачността на заплатите да бъдат приети по време на френското председателство. Макрон подчертава „защитата на нашия социален модел", призовавайки за „модел на производство, но и на солидарност". Този приоритет безспорно е свързан и с факта, че френските граждани, които са едни от най-евроскептични в Европа смятат, че европейският единен пазар им е отнел работни места и е намалил заплатите им с навлизането на работниците от Източна Европа в трудовия пазар.

Според президента този нов модел ще изисква и адаптирани бюджетни и финансови правила, включително **„преосмислянето на бюджетната рамка"**, определена от критериите от Маастрихт и завършване на банковия съюз, а възстановяването на икономиката минава през **индустриално съживяване в ключови сектори** като производството на акумулатори, полупроводници, отбрана, здравеопазване и култура.

Дигиталната трансформация също е сред важните теми, посочени от френския президент. Приемането на два законодателни пакета - за цифровите услуги и за цифровия пазар са сред "основните приоритети на Франция по време

на нейното председателство на Съвета" с цел "преобразуване на Европа в цифрова сила".

Стремеж на френското председателство ще бъде „**съчетаването на климатичните амбиции и икономическото развитие**". „По време на председателството на Франция една от нашите цели ще бъде да приложим механизма за корекция на въглеродните емисии или известния въглероден „данък" на границите на Европа, което ще ни позволи да извършим този преход за всички наши индустрии, като същевременно запазим нашата конкурентоспособност. Европейските икономически играчи не могат да бъдат жертви на усилията за справяне с изменението на климата", подчертава Макрон.

Във връзка с възстановяването на икономиката и предоставянето на европейски средства, се изтъква, че върховенство на закона „не подлежи на договаряне". Макрон предупреди: „това са въпроси, които са екзистенциални, по тях не може да се преговаря". Тук мненията на Франция и Германия напълно съвпадат и може да се очаква по-твърда позиция по отношение на държавите, които не спазват върховенството на правото и на европейските ценности.

- **Силна Европа в света**

Амбициите на Франция, изразени от президента Макрон за силна Европа на световната сцена, не са нещо ново. Нека си припомним, че Europe puissance[2] - мощна, обединена Европа, способна да съществува между съветската заплаха и американската мощ, беше мечта на генерал Шарл дьо Гол. Еманюел Макрон в речта си в Сорбоната на 26 септември 2017 год., постави много категорично амбицията за "европейски суверенитет".

Не е случайно, че като първа цел на френското председателство на Съвета на ЕС се посочва **„преминаване от Европа на сътрудничество в рамките на нашите граници към мощна Европа в света, напълно суверенна, свободна да прави собствен избор и господар на собствената си съдба".**

В тази част се поставя фокус върху по-добър „контрол" на европейските граници, като „необходимо условие" за поемане на предизвикателството на миграцията, изправяне пред „хибридни" войни и избягване на „човешки драми". В

[2] Силна Европа

този дух се предлага **реформа на Шенгенското пространство** със създаване на политически ръководен комитет и на „механизъм за спешна гранична подкрепа" в сътрудничество с граничната агенция на ЕС Frontex[3], който да позволи бързото разполагане на правоприлагащи органи и оборудване по границите в случай на нужда.

Във външнополитическите амбиции на Макрон попада и **отбраната**, която би трябвало да „влезе в по-оперативна фаза". По-конкретно той настоява за „по-силна и по-способна европейска отбрана", която допринася за трансатлантическата и глобалната сигурност и допълва НАТО.

Макрон насърчава силно схващането за **„стратегическа автономия"** на ЕС, която би позволила на Съюза да издържи по-успешно на конкуренцията от Китай и да го постави в по-равностойно положение със Съединените щати.

Африка винаги е била важен елемент във външната политика на Франция, поради което не е случайно, че по време на френското председателство ще се проведе среща на върха Европейски съюз **–** Африка. Макрон настоява, че тази среща е важна, за да се „изгради бъдеще за африканската младеж, да се намали неравенството, да се ограничи трафика, който експлоатира мизерията и контрабандистите, които превърнаха Средиземно море в гробище на срама". Според него „връзката между Африка и Европа е големият политически и геополитически проект на следващите десетилетия".

По отношение на страните от **Западните Балкани** Франция настоява за „много специална отговорност" към тях и „изясняване на техните европейски перспективи". Това звучи твърде общо като формулировка, но важното в случая е, че Западните Балкани са част от външнополитическите приоритети на Председателството. "През юни организираме конференция за Западните Балкани. Този регион все още страда от противоречия и напрежение", заяви Макрон. „Не можем да изградим мир в Европа през следващите 50 години, ако оставим Западните Балкани в положението, в което се намират днес."

[3] Frontex е Европейската агенция за гранична и брегова охрана. Тя е оперативна агенция на Европейския съюз и подпомага държавите членки на ЕС и асоциираните към Шенген държави в защитата на външните граници на пространството на ЕС за свободно движение.

Принадлежност - една по-човешка Европа

Макрон подчерта, че иска да се възползва от председателството на Съвета, за да поднови „хуманистичното призвание" на ЕС, като го направи „по-ефективно" и „по-близо до гражданите". Конференцията за бъдещето на Европа, която приключва през май 2022 год., според него, трябва да отбележи „старта на този възобновяващ импулс". Интересен елемент е идеята на френския президент учените да работят върху „историята на Европа" като част от инициатива за историческия ревизионизъм в Европа. Макрон обоснова тази идея така: „Бих искал да дадем началото на голям проект за историята на Европа в момент, когато историческият ревизионизъм се настанява в някои страни и се използва от сили, които искат да оспорят нашите ценности". Предложението е да се създаде независим комитет, който да започне да действа в началото на юни 2022 год. и да „изработи история на нашата Европа и глобална история на Европа".

След представянето на приоритетите на френското председателство и встъпването в длъжност на новото германско правителство, неминуемо възниква въпросът: Как ще функционира **френско – немският мотор** в бъдеще, кое е общото и кое разделя двете големи държави-основателки на европейския проект?

На първо място, беше изпълнено голямото желание на Франция Германия да има правителство преди да започне френското председателство. Удължаването на времето за постигане на коалиционно споразумение в Германия би се отразило зле на френското председателство, особено в контекста на приближаващите президентски избори във Франция. След като новият канцлер Олаф Шолц пое ръководството на Германия, във Франция настъпи известно успокоение.

Франция и Германия имат сходни позиции по редица европейски теми – например и двете държави настояват за по-твърд тон към страните, които не спазват върховенството на правото и не уважават европейските ценности. Борбата с климатичните промени и въглеродната неутралност също са общ приоритет, но двете страни поемат по различни пътища за неговото постигане: Германия разчита на 80% възобновяема енергия до 2030 год., докато Франция възнамерява да инвестира в ядрена енергия и настоява за нейното признаване за „зелена" енергия.

Още една област, в която има съгласие, е защитата на границите, реорганизиране на общата миграционна политика и реформата на Шенгенското пространство. Европа се нуждае от сигурни външни граници е общо схващане на двете държави. За да бъде реформирано Шенгенското пространство е необходимо споразумение в ЕС за пълна защита на границите и оперативна гранична полиция.

Между тях има и спорни моменти. Например, спорове вероятно предстоят по бюджетните правила – Германия по-скоро предпочита връщане към правилата за максимум 3% бюджетен дефицит, определен в Пакта за стабилност и растеж, докато Макрон настоява за неговото преразглеждане и реформа. Няма да бъдат лесни преговорите за евентуално удължаване на плановете за възстановяване и поемането на нов общ дълг. Правилата за имиграция също са твърде чувствителна област, особено за Франция, която предизвиква сериозни напрежения в страната. На този фон Германия планира да привлича в продължение на десет години значителен брой чуждестранни работници. Позициите по стратегическия суверенитет и автономност на Европа също ще трябва да бъдат изяснявани и сближавани. А най-интересният въпрос, който чака отговор, е германското предложение за създаване на европейска федерална държава.

Когато през май 2020 год. Ангела Меркел и Еманюел Макрон направиха съвместно предложение за създаване на фонд за възстановяване на европейската икономика, немският вестник „Die Zeit" написа: „Най-накрая любовта се завърна. Френско-германският мотор отново заработи." Ще заработи ли той на нови обороти по време на френското председателство, ще успее ли да даде нов тласък на европейското обединение - ще очакваме отговора на този въпрос, защото от него зависи в голяма степен визията за бъдеща Европа.